

Dar kartą apie PVM lengvatas

Visų pirma, atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybės programoje yra numatyta atsisakyti lengvatinių pridėtinės vertės mokesčio tarifų. Dėl paties PVM lengvatinio tarifo taikymo auditą yra Lietuvoje yra atlikusi ir Valstybės kontrolė, kuri nustatė, kad daugiausia naudos iš lengvatinio PVM tarifo gavo ne vartotojai, kaip turėtų būti, o patys prekybininkai bei paslaugų teikėjai. Be to, Europos Komisija atliko išsamų sumažinto PVM tarifo taikymo poveikio tyrimą ES valstybėse narėse, kurio išvados skelbia, kad mažesnis PVM tarifas tik iš dalies arba visiškai neatsispindi kainoje, kurią sumoka vartotojas. O jei kaina dėl mažesnio tarifo sumažėja, tas sumažėjimas yra nežymus ir trunka tik laikinai. PVM lengvatinių tarifų taikymas dažniausiai veikia kaip subsidija konkrečioms įmonėms. Be to, prarandamas mokesčių sistemos vientisumas ir skaidrumas. Be to, PVM lengvatos turi neigiamą įtaką ir biudžeto pajamoms – antai Valstybės biudžetas 2008 m. dėl galiojusių lengvatų tam tikriems maisto produktams neteko apie 150 mln. litų.

Kalbant apie PVM tarifą, gan dažnas mūsų valstybės lyginimas su Lenkija, kur PVM tarifas maisto produktams yra mažesnis, tačiau neatsižvelgiama į tai, kad šioje valstybėje konkurencija gerokai didesnė – 8–9 didieji tinklai valdo apie pusę rinkos, kitą dalį užima tūkstančiai parduotuvių, tad ir prielaidos mažesnėms kainoms yra geresnės.

Be abejo, mažėjant vartotojų perkamajai galiai, natūraliai mažėja ir prekių bei paslaugų kainos, tame tarpe ir maisto produktų. Antai, naujausi statistikos duomenys rodo, kad 2009 m. spalio mėnesį mėsa ir jos produktai pigo 0,7 proc., 5,2 procento atpigo vaisiai ir uogos, 0,9 – pienas ir jo produktai, sūris, kiaušiniai, 1,2 – sviestas, aliejus ir riebalai. O lyginant 2009 m. spalio mėn., su 2008 m. spalio mėn. maisto produktai ir nealkoholiniai gėrimai pigo 3,3 procento.

Žinome, kad klausimai dėl lengvatinių PVM tarifų yra siejami su turgaus prekyba, tad galbūt reiktų atidesnės turgaus prekybos priežiūros, bet ne PVM tarifų peržiūros. Šiais metais, panaikinus lengvatinį tarifą maisto produktams, išskirtinis dėmesys buvo skirtas turgaviečių prekybos kontrolės nustatymui. Nuo š.m. liepos mėnesio įsigaliojo ženkliai griežtesnės prekybos maisto produktais turgavietėse taisyklės, kurios sumažina galimybę prekiauti neapskaityta ir neapmokestinta produkcija.

Pasiekus 100 000 lt metinės apyvartos ribą, prekyautojas tampa PVM mokėtoju ir jis turi skaičiuoti PVM parduodamai produkcijai. VMI vykdant patikras reikšmingai padidėjo prekyautojų, kurie įsiregistravo kaip PVM mokėtojai, skaičius. Vien per devynis šių metų mėnesius buvo nustatyti beveik 130 PVM mokėtojais registruotini fiziniai asmenys, kurie privalėjo įsiregistruoti PVM mokėtojais.

Kalbant apie PVM tarifą, gan dažnas teiginys, kad dėl PVM tarifo padidinimo Lietuvoje, Lietuvos produkcija tapo nekonkurencinga kitose šalyse, tačiau taip teigti yra neteisinga ir nekorektiška. Lietuvos produkcijai, kuri parduodama kitoje šalyje, taikomas toje valstybėje galiojantis PVM tarifas. Taip pat kaip Lietuvoje yra taikomas 21 proc. PVM visoms prekėms, nesvarbu, ar jos lietuviškos, ar – lenkiškos, ispaniškos, braziliškos ir t.t. Taigi, jei lietuviškais mėsos gaminiais prekiaujama šalyje, kurioje mėšai taikomas 10 proc. PVM tarifas, tai jis taikomas ir lietuviškiems, ir bet kurios kitos šalies mėsos gaminiams, parduodamiems toje valstybėje. O iš Lietuvos išvežamai produkcijai yra taikomas 0 proc. PVM.